

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף נט

(המשך מעמוד קודם)

כהן גדול שקידש את הקטנה ובגרה: להלן מובא שכהן גדול אסור להתחתן עם בוגרת (בת שתיים עשרה ושישה חודשים). מה הדין אם קידש הכהן את הקטנה והמתין עד שבגרה, האם מותר לו להתחתן איתה או לא?

א"ל תניתוה: למדנו במשנתנו כהן גדול שקידש אלמנה האסורה לו, אם מת הכהן הגדול היא לא נעשית חללה ומותרת לכהן הדיוט וכן לאכול בתרומה. מוכח שמהאירוסין אינה נפסלת.

אירס את האלמנה ונתמנה וכו': היא מותרת להינשא לו - לכאורה משום שהולכים אחרי זמן הקידושין שאז היתה מותרת לו אלמנה.

שאני התם דכתיב 'אשה': נאמר "כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמּוּיּוֹ יִקַּח אִשָּׁה", ה'אישה' מיותרת ללמד למקרה של כהן שאירס אלמנה ואח"כ נתמנה לכהן גדול שמותרת לו.

הגמרא מקשה שגם נערה שבגרה נלמד מ'אשה'? ומתרצת שאפשר ללמוד רק אישה אחת. והסיבה שאנחנו בוחרים לרבות דוקא אלמנה ולא בוגרת, משום שאלמנה לא השתנה בה כלום, מה שאין כן נערה שבגרה שהשתנה גופה ולכן תהיה אסורה.

משנה: אסור לכהן גדול לשאת אשה אלמנה, בין שהתאלמנה לאחר שהתארסה (= לאחר שהתקדשה לבעלה ועדיין לא נישאת לו) ובין שהתאלמנה לאחר שנישאת.

בוגרת: בת 12 שנה ו-6 חודשים.

מוכת עץ: שנפלו בתוליה ע"י מכת עץ באותו מקום, ואסור לכהן גדול לשאת אותה משום שנאמר "וְהוּא אִשָּׁה בְּבְתוּלֶיהָ יִקַּח".

גמרא: לילף אלמנה אלמנה מתמר: שאמר לה יהודה "וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְתַמָּר כְּלָתוֹ שְׁבִי אִלְמָנָה בֵּית אָבִיךָ" והיא היתה אלמנה מנישואיה עם ער ואונן.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ואימא הכי נמי: מדוע באמת לא נלמד גזירה שווה מתמר שרק אלמנה מהנישואין אסורה לכהן? והתשובה היא שאלמנה כתובה בסמיכות לגרושה "אַלְמָנָה וְגְרוּשָׁה.. לא יִקַּח" ולומדים הקש אלמנה מגרושה, כמו שבגרושה אפילו מהאירוסין-משום שאין לימוד שממעט אותה דוקא לנישואין- כך גם אלמנה.

[ואין לומר להיפך: שגרושה תלמד מאלמנה שדוקא מהאירוסין? משום שגרושה אסורה לכהן הדיוט, ובכהן הדיוט לא הקפידה התורה על אשה שאינה בעולה שהרי אלמנה מהנישואין מותרת לו, ואם כן בהכרח שגרושה האסורה לו היא אפילו מהאירוסין].

ת"ר והוא אשה: נאמר בכהן גדול "וְהוּא אִשָּׁה בְּבִתּוּלָהּ יִקַּח" היה צריך להיות כתוב "אשה בתולה" ולכן דורשים במילה 'בבתוליה': א. 'בתולה' ב. 'בתוליה' ג. 'בבתוליה'. ונחלקו הדעות מה דורשים.

לדעת רבי מאיר אם היה כתוב 'בתולה' - היה משמע שאפילו אם יש לה מקצת בתולים היא מותרת, דהיינו בוגרת שיש לה קצת בתולים. וכשכתוב 'בתוליה' - אנו לומדים שצריך את כל הבתולים דהיינו נערה, ואילו בוגרת אסורה. וכשכתוב 'בבתוליה' - לומדים שרק אם נבעלה במקום הבתולים היא אסורה, אבל אם הנערה נבעלה שלא כדרכה מותרת לכהן גדול. [מכיון ש'בתוליה' מיעט בוגרת, אם כן ודאי שגם בעולה שלא כדרכה מתמעטת, ובהכרח ש'בבתוליה' מלמד להיתיר שלא כדרכה].

לדעת רבי אלעזר ורבי שמעון בדיוק להפך. אם היה כתוב 'בתולה' - היה משמע דוקא בתולה שלימה דהיינו נערה ולא בוגרת. וכשכתוב 'בתוליה' - אנו לומדים שאפילו במקצת בתולים דהיינו בוגרת מותרת. וכשכתוב 'בבתוליה' - לומדים שתהא בבתולים שלה בכל מקרה, דהיינו אפילו שלא כדרכה אסורה. [מכיון שבוגרת נלמדה להתר, 'בבתוליה' מלמד לאסור שלא כדרכה].

אמר רבי יהודה אמר רב: אשה שנבעלה שלא כדרכה פסולה לכהן גדול משום שאינה בתולה. [אבל אינה נחשבת ל"זונה" האסורה לכהנים, כי רק הנבעלת לאדם האסור לה להתחתן איתו נחשבת לזונה].

מתיב רבא ולו תהיה לאישה: אדם שאנס אישה חייב לישא אותה ואסור לו לגרשה שנאמר "ולו תהיה לאישה לא יוכל לשלחה כל ימיו". הברייתא דורשת שכל זה דוקא באישה הראויה לו לנישואין, ואילו כהן גדול שאנס אלמנה (מהאירוסין) - אסור לו לקיימה משום שהיא אלמנה (אבל אם היא אלמנה מהנשואין בכל מקרה אסורה כבר

לכהן גדול משום שהיא 'בעולה' ואינה בתולה), והוא הדין כהן הדיוט שאנס גרושה וחלוצה.

רבא מפרש את הברייתא: בהכרח שלא מדובר בבעילה כדרכה, שהרי אז היא כבר אסורה לו משום 'בעולה' (ולהלן מובא שאסור לכהן גדול לישא אפילו אנוסת עצמו ומפותת עצמו), אלא מדובר בבעילה שלא כדרכה שאינה נחשבת לבעולה, ולכן היא אסורה רק משום אלמנה. מכאן שהנבעלת שלא כדרכה מותרת לכהונה?

הא מני רבי מאיר היא: ברייתא זו סוברת כדעת רבי מאיר הנ"ל שנבעלת שלא כדרכה מותרת לכהן גדול, אבל רב יהודה אמר רב סובר כדעת רבי אלעזר ורבי שמעון שנבעלת שלא כדרכה אסורה לכהן גדול.

אי כרבי אלעזר: הרי הוא סובר שאישה שנבעלה שלא לשם אישות (אפילו לאדם שמותר לה להתחתן איתו) נעשית זונה, ואם כן מדוע אמר רב יהודה אמר רב שהנבעלת שלא כדרכה אסורה לכהן גדול משום 'בעולה', והרי היא כבר אסורה לו משום זונה (וזונה אסורה אפילו לכהן הדיוט)?

כגון שנבעלה לבהמה: רב יהודה אמר רב דיבר שנבעלה שלא כדרכה לבהמה, ובבהמה לא שייך 'זנות' (כדלהלן), אבל היא כן נחשבת ל'בעולה' ואסורה לכהן גדול.

אמר ליה אביי: הסיבה שבבהמה אין זנות היא משום שביאתה אינה נחשבת לביאה, ואם כן האישה גם לא נחשבת לבעולה?

וכי תימא מידי דהוה: ואם נרצה לתרץ שבהמה שבעלה אישה שלא כדרכה עשתה אותה למוכת עץ, ונצא מנקודת הנחה שמוכת עץ שלא כדרכה נחשבת למוכת עץ, ולכן היא פסולה לכהן גדול. - דבר זה לא יתכן, שאם כן כל אישה שבעולם שקינחה באבן בבית הכנסא (ונכנסה האבן קצת לתוך הנקב-מאירי) נעשתה מוכת עץ.

בממאנת: רב יהודה אמר רב דיבר על קטנה יתומה שהשיאו אותה אימה ואחיה, ובא עליה בעלה שלא כדרכה, ולאחר מכן מיאנה בו - שהיא אינה זונה ולא גרושה אבל היא כן נחשבת לבעולה.

אמר רב שימי בר חייא: הנבעלת לבהמה נחשבת למוכת עץ, ומאן דאמר שמוכת עץ כשרה לכהן גדול גם הנבעלת לבהמה כשרה.

בימי רבי - כהן גדול מי הוה: והרי רבי חי הרבה אחרי החורבן? אלא הכונה שפסק עליה שהיא ראויה לכהן גדול.

ותנן אתנן כלב ומחיר זונה מותרין: אתנן כלב: האומר לזונה קחי טלה בשכר שתיבעלי לכלב - הטלה מותר לקורבן.

מחיר זונה: המחליף את שפחתו הזונה תמורת טלה - הטלה מותר לקורבן. הם מותרים מדרשת הפסוק "לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית יהוה אלהיך לכל נדר פי תועבת יהוה אלהיך גם שניהם" כלומר יש כאן רק שני אופנים של תועבת ה' ולא ארבעה (=גם אתנן כלב ומחיר זונה).

מכאן לומדים שאין זנות לבהמה שהרי אין אתנן לבהמה.

ת"ר אנוסת עצמו ומפותת עצמו לא ישא (כהן גדול): כי התורה הקפידה שבשעת הנישואין תהיה בתולה שנאמר "כי אם בתולה מעמיו יקח אשה" אמנם אם עבר ונשא אותה 'נשוי'. ולכאורה הכוונה שאינו צריך לגרשה, להלן הגמרא תבאר את דברי הברייתא.

אמר רב הונא אמר רב ומוציא בגט: כהן גדול שנשא אנוסת ומפותת עצמו. ומה שאמרה הברייתא ש'אם נשא נשוי' כוונתה שהם נחשבים ל'נישואין' לגבי המפותת. דהיינו הדין הוא שהמפתה נערה חייב קנס, אבל אם נשא אותה לאישה פטור מהקנס. ולכן כהן גדול שעבר ונשא את המפותת שלו פטור מקנס, אבל חייב לגרשה.

והא רב ורבי יוחנן: הרי רב עצמו אמר שכהן שעבר ונשא בוגרת או מוכת עץ 'נשוי'. וכאן בהכרח הכוונה שאינו צריך לגרשה, וטעם הדבר משום שבכל מקרה כשהוא יתחתן עם נערה בתולה הוא יעשה אותה מוכת עץ וכן היא תתבגר לאחר זמן. ואם כן מוכח שלדעת רב גם באנוסה ומפותת אינו צריך לגרשה, כי גם כאן סופה להיות בעולה תחתיו.